

Mağara kadını annenin gladyatör oğlu zaman yolculuğuna çıkarsa...

Zor bir alanda oldukça başarılı örnekler vererek günümüz çocuk edebiyatında önemli bir yere sahip olan yazar Joe Scieszka'nın kaleme aldığı "Zamanda Gezinen Kafadarlar" serisi, Güneşli Kitaplığı tarafından Türkçeye kazandırıldı. Çocuklara dünya tarihinde serüvenler yaşatırken öğreten dizi, çocuklara özel edebiyatın iyi ürünlerinden...

FERIDE NIZAMETTİN

Çocuk edebiyatı çok uzun bir zaman boyunca kendi başına bir tür olarak sayılmadı, hâlâ da zaman zaman sayılmamaya devam ediyor. Ortalama 70 yıllık bir insan ömründeki ilk 15 seneyi kısa verimsiz bir zaman dilimi olarak görüp çocuklara edebiyatın varlığını çok gördüklerinden olsa gerek "çocuk edebiyatı" hâlâ edebiyat camiasının üvey evladı... Her ne kadar uzun yıllardır masallar ve halk hikâyeleri çocuklara anlatılabilecek yegâne edebiyat ürünleri olarak görülse de akademik çevreler de bunu kabul etmiyor. Aslımı isterseniz senelerdir bu topraklarda çocuklara anlatılan edebi ürünlerin başında gelen "Dede Korkut Hikâyeleri"ne bakacak olursak akademisyenler de pek de haksız sayılmazlar... Mesela ben ilkokul hayatım boyunca ders kitaplarında yer aldığından neredeyse ezberlemek zorunda kaldığım Deli Dumrul'un, köprü başında neden "Geçenden beş akçe, geçmeyenden döve döve on akçe" aldığını hiç anlamamıştım. Zaten Azrail ve Deli Dumrul arasındaki diyaloglar çocuk muhayyile için yeterince korkunçtu. Yıllar sonra anladım ki aslında sadece Deli Dumrul değil, Dede Korkut'un hiçbir hikâyesi aslında çocuk yaşta okunmaması gerekiyormuş. Zira sadeleştirilmiş de olsa olay örgüsü bile

bir çocuk için oldukça karmaşık...

Çocuk edebiyatı aslında zor bir alan... Nitekim aralarında sadece iki yaş olan iki farklı çocuk farklı gelişim düzeyine sahip olabiliyor. Elbette sadece fiziksel açıdan değil... Biri uzayı bile tam anlamlandıramazken, iki sene önden giden "aşk, nefret, acı" gibi kavramları tanımlandırmakla boğuşabiliyor. Dolayısıyla aynı kitabı her iki çocuğa okutmak çok da anlamlı değil. Çocukluk hayatımızın en hızlı akan devresi... O yüzden edebiyatını da parçalara ayırmak, hangi yaş grubuna uygun olduğunu belirlemek, psikolojik açıdan uygunluğunu kontrol etmek, bütün bunların yanında bir de çocuğun ilgisini çekebilecek hâle getirmek gerek. Tabii bu arada serde duyarlı bir ebeveynseniz, "Hazır onlar bir şey okumaya başlamışken bir şeyler de öğrenseler, hayal güçleri de genişlese fena olmaz" diye düşüneceksiniz ki haklısınız. Bütün

bunların arasında yazar iyi edebiyat yapmayı da başarabiliyorsa ne mutlu! Teşbihte hata olmaz, biraz da bu yüzden çocuk edebiyatı, belki de divan edebiyatına benziyor. Kurallar, kalıplar, kabuller ve gelenekleri bozmadan sınırlar içerisinde kendi edebiyatını gösterebilmek ve kabul ettirebilmek ancak edebiyatının gücünü gösterir. O yüzden çocuk edebiyatı aslında yetişkin edebiyatının cinsellik, şiddet ve argodan arındırılmış hâli değil, farklı bir türdür ve bunu kabul ederek eser verilmesi gerekir.

TARİHTE BİR YOLCULUK

Neyse ki son yıllarda Türkiye'de çocuk edebiyatına bakış değişmeye başladı. Artık çocuklara özel yazılan kitaplar, onlara özel yaş gruplarında minik okurlara sunuluyor. Güneşli Kitaplığı da buna dikkat eden yayınevlerinden biri... Özellikle çocuklar ve gençler için yayınladıkları kitaplarıyla oldukça dikkat çekiyor. Mesela "Çıtır Çıtır Felsefe"de

felsefe gibi yetişkinler için bile sıkıntılı gözükken bir alanda çocukları usul usul dolaştıran hoş bir seriyi yayın dünyasına kazandırdılar. Şimdi de "Zamanda Gezinen Üç Kafadar" serisiyle çocukları bu sefer tarihte bir yolculuğa çıkarıyorlar.

Tarih de en az felsefe kadar yetişkinlere sıkıntılı, hadi itiraf edelim, sıkıcı gelen alanlardan biri... Ama "Zamanda Gezinen Üç Kafadar" serisinin hiç de sıkıcı bir anlatımı yok. Aksine tarihin içinde yarattığı kurgularla olayları daha gerçekçi kılıyor. Zaten tarihin en sıkıcı olduğu kısım da sanırım bu... Geçmiş zamanları gözünde canlandıramamak, kendini orada hayal edememek sıkıntılı olan. Yazar Jon Scieszka bu sıkıntıyı günümüzde yaşayan Sam, Joe ve Fred'i tarihi zamanlara gönderip orada maceralar yaşatarak çözmeye çalışıyor. Hatta sadece tarihi zamanlara değil, geleceğe de gönderip oraları da keşfettiriyor. Üç kafadar "Annem Mağara Kadını Olmuş" kitabında tarih öncesinde maceralar yaşarken, "Mumya Olmak İstemiyorum!"da kendilerini 3000 yıl öncesinin Mısır'ında buluyorlar. "Yıl 2095"te gelecekte peşlerinden ayrılmayan robotlarla uğraşırken "Da Vinci Bize Dahî Dedi"de büyük bir dehanın, Leonardo Da Vinci'nin yanında bir şeyler öğrenme fırsatına kavuşuyorlar. "Ne Halin Varsa Gör Gladyatör" ve "Vay Vay Samuray" kitabında farklı zamanlara ve coğrafyalara gitmeye devam eden kafadarlar, 8-12 yaş arasındaki minik kitapseverlere klişe bir tanım olsa da tam anlamıyla eğlendirirken öğretiyorlar.

Eski bir ilkokul öğretmeni olan Joe Scieszka'nın yazdığı seride bir yandan zeki bir mizah göze çarpıyor. Bir eğitmen oluşunun avantajını da bolca kullanmış. Çocuk edebiyatının zorlu yollarını başarıyla aşan Scieszka'nın serisi dünyada da çok ilgi çekmiş. Zaman ve mekân algılarının gelişmesini destekleyen seri Türkiye'de de okuyucularını bekliyor. **VK**

Yazmaya on yaşında başlayan ve o günden bu yana hiç ara vermeyen Shannon Hale'in ilk romanı "Kaz Çobanı"na dünyadaki okurların ilgisi büyük... İlk kitabıyla ödüle de layık görülen yazar Türkiye'de okurlarla buluşuyor.

Kaz çobanı prensesin büyüülü masalı...

Adı Anidori-Kiladra Talianna Isiliee olan Kildenree'nin velihaht prensesi olan güzel kızın masalını anlatıyor kitap. Hayatının ilk yıllarını teyzesinin rehberliğinde ve onun anlattığı masalları dinleyerek geçiren Anidori'nin onu diğerlerinden ayıran şairci bir yeteneği vardır. Kuşların özellikle de kuğuların dillerini anlayan Anidori, bununla beraber insanlarla rahatça iletişim kuramamaktadır. Kildenree'nin velihaht prensesi ola-

rak kraliçe olmayı beklerken annesinin gizlice yaptığı planla komşu ülkenin genç prensiyle evlenmek üzere ülkesinden ayrılmak zorunda kalır. Bilinmez bir gelecekte yol alırken ona eşlik eden nedimesi ve beraberindeki lerin ihanetine uğrar. Üç aylık zorlu bir yolculuk sonunda kendini, bilmediği bir ülkede, bilmediği insanlar arasında bulur. Yeni başlayan yalnız yaşamında, kendi krallığındaki rahat hayatından uzakta pek bilmediği ola-

ğanüstü güçlerini keşfeder.

Grimm Kardeşlerin dünyaca ünlü masalı Kaz Çobanı'ndan yola çıkarak yazılmış kitap, büyüülü bir dünyayı anlatıyor. Masalda nedimesiyle yer değiştirmek zorunda kalan prensesin hikâyesi anlatılır. Gerçek ortaya çıktıktan sonra prensiyle mutlu bir evlilik yapan kaz çobanı prensesin hikâyesi, Shannon Hale'in romanında da aynı olup olmayacağını ancak okuyucular bilecek...

Kaz Çobanı
Shannon Hale
Bilge Kültür Sanat Yayınları
18 TL